

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)
 Bolu Abant İzzet Baysal University
 Journal of Faculty of Education

2025, 25(1), 133– 158. [https://dx.doi.org/ 10.17240/aibuefd.2025..-1421210](https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025..-1421210)

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Tartışmaya İlişkin Algıları*

Perceptions of Primary School Teacher Candidates Regarding Discussion

Serdar YEŞİL¹

Geliş Tarihi (Received): 17.01.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 18.12.2024

Yayın Tarihi (Published): 15.03.2025

Öz: Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının tartışmaya ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi sınıf eğitimi bilim dalında öğrenim gören 57 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme verileri, içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan çalışmada öğretmen adaylarının tartışmayı en çok zıt fikirleri savunma, kendi fikrini karşıdakilere ispatlama ya da benimsetme olarak ifade ettikleri belirlenmiştir. Öğretmen adaylarına göre etkili bir şekilde tartışmanın nedenleri arasında; sabit fikirlilik, farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermeme, birbirini dinlememe, çabuk öfkelenme, empati kuramama ve önyargılı olma ön plana çıkmaktadır. Öğretmen adaylarına göre öğrencilerde geliştirilmesi gereken tartışma becerilerinin; dinleme ve konuşma gibi dil becerileri ile fikirlere saygı, hoşgörü, empati gibi sosyal becerilerin olduğu tespit edilmiştir. Bireylerde tartışma kültürünün oluşması ve tartışma becerilerinin gelişmesi için küçük yaşlardan itibaren öğretimin her kademesinde tartışma etkinlikleri düzenlenebilir. Öğretmen adaylarının görüşlerini serbestçe ifade edebilecekleri etkinliklere, ders içinde ve dışında tartışma uygulamalarına yer verilebilir. Öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinde özellikle genel ve özel öğretim yöntemleri derslerinde tartışma yönteminin özellikleri uygulamalı olarak öğretilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Öğretmen Adayı, Tartışma, Algı

&

Abstract: The aim of this study is to determine the perceptions of primary school teacher candidates regarding discussion. The phenomenological design, which is one of the qualitative research designs, was adopted for the research. The study group of the research consists of 57 teacher candidates studying in the classroom education department of the faculty of education of a state university. In the study, an interview form developed by the researcher himself was used as the data collection tool. The interview data were analyzed using content analysis technique. In the study, it was determined that teacher candidates mostly expressed discussion as defending opposing ideas, proving or convincing their own ideas to others. According to the teacher candidates, the reasons for being unable to engage in healthy discussions prominently include stubbornness, lack of respect and tolerance for different views, not listening to each other, quick temper, inability to empathize, and prejudice. According to teacher candidates, the discussion skills that need to be developed in students include language skills such as listening and speaking, as well as social skills such as respect for ideas, tolerance, and empathy. Discussion activities can be organized at every level of education from an early age to develop a culture of discussion and improve discussion skills in individuals. Activities where teacher candidates can freely express their opinions and discussion practices within and outside the lessons can be included. The characteristics of the discussion method can be taught practically, especially in general and special teaching methods courses in education faculties.

Keywords: Primary School Teacher, Teacher Candidate, Discussion, Perception

Atıf/Cite as: Yeşil, S. (2025). Sınıf öğretmeni adaylarının tartışmaya ilişkin algıları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 133-158, [https://dx.doi.org/ 10.17240/aibuefd.2025..-1421210](https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025..-1421210).

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/aibuefd>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University–Bolu

* Bu araştırmanın bir bölümü, 23-25 Kasım 2023 tarihinde düzenlenen IV. Uluslararası Türk Uygarlığı Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Sorumlu Yazar: Öğr. Gör. Dr. Serdar Yeşil, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, syesil@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6307-175X

1. GİRİŞ

İnsanı diğer canlılardan ayırt eden temel özelliklerden birisi olan düşünme, insanların bilgi ve deneyimleri yoluyla kendi fikirlerini oluşturma sürecidir. İnsanların düşüncelerini ifade etmesi ise düşünme özelliğinin doğal bir sonucudur. Demokrasilerde bireylerin fikirlerini ifade etme özgürlüğü vardır ve bu fikirlerin toplumda tartışılmasıyla ortak bir anlayışa ulaşılmaya çalışılır. Düşünce özgürlüğü, insanların fikirlerini özgürce ifade edebilmesi ve toplumda tartışma ortamının oluşmasıyla ortak bir anlayışa varılması fikrine dayanır. İnsanların bir konu hakkında kendi fikirlerini savunabilmesi ve fikirlerini birbiriyle paylaşabilmesi tartışmayı ortaya çıkaran önemli bir etken olarak düşünülebilir. Dolayısıyla tartışma ve tartışma kültürü bir ülkenin ve toplumun demokratiklik düzeyini göstermesi bakımından önemlidir.

Tartışma; bir başkanın yönetiminde, hepsini ilgilendiren bir konu üzerinde, belirli bir düzen içerisinde bir grup insanın düşüncelerini olgunlaştırmak için fikirlerini paylaşımlarını içeren süreç olarak tanımlanabilir (Büyükkaragöz & Çivi, 1994). Başka bir ifadeyle, iki veya daha fazla kişinin farklı fikirleri ifade ettiği ve bu fikirleri karşılıklı olarak desteklemeye veya çürütmeye çalıştığı bir iletişim biçimidir (Johnson & Johnson, 2014). Tartışma; doğru sonuçlara ulaşmak, farklı bakış açılarını anlamak, fikir alışverişinde bulunmak ve bilgiyi artırmak için son derece faydalı bir yoldur. Farklı fikirlerin ifade edilmesi, karşılıklı dinleme, delillere dayalı argümanlar gibi temel özellikler tartışmanın sağlıklı ve anlamlı bir iletişim biçimi olmasını sağlar (Mendelberg, 2002). Görüldüğü üzere tartışma, bir konu hakkında farklı görüşlerin sunulduğu ve bu görüşlerin mantıklı argümanlarla desteklendiği bir iletişim sürecini ifade eder. Tartışma, genellikle bir konuyu anlamaya, çözümlenmeye veya bir sonuca ulaşmaya yönelik çabalar içerir. Bu süreçte katılımcılar, kendi fikirlerini diğerleriyle paylaşırken aynı zamanda karşı görüşleri anlamaya ve değerlendirmeye çalışırlar.

Tartışmanın gerek bireysel gerek sosyal yönden birçok faydaları bulunmaktadır. İletişim ve empati becerilerini geliştiren tartışma, bireylerin farklı perspektifleri anlamalarına, kendilerini ifade etmelerine ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Doğru bir şekilde yönetildiğinde çözüm üretmek, karar vermek ve bilgiyi artırmak için son derece faydalı bir araçtır (Büyükkaragöz & Çivi, 1994; Yeşil & Yeşil, 2003). Ayrıca tartışma, farklı bakış açılarının anlaşılmasına, toplumsal hoşgörünün temin edilmesine ve sorunların barışçıl bir şekilde çözülmesine imkân sağlar. Farklı düşüncelerin bir araya gelmesiyle yeni fikirlerin ortaya çıkmasına yardımcı olan tartışma, eğitim süreçleri açısından da önemli bir etkinlik alanı olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda eğitimde kullanılan bir öğretim yöntemi olan tartışma, öğrencilerin eleştirel ve analitik düşünme ile iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olarak farklı bakış açılarını tanımlarını ve dünya görüşlerini genişletmelerini sağlar (Büyükkaragöz & Çivi, 1994; Yeşil & Yeşil, 2003). Dolayısıyla tartışma, bireylerin hem yeni bilgi ve beceriler edinmeleri hem de gelişimleri için önemli bir araçtır. Sınıf ortamında öğretmen zaman zaman tartışma ortamı oluşturarak öğrencilerin farklı kazanımlar elde etmesini sağlayabilmektedir. Tartışma yeni bilgiler edinmeyi, öğrenilen bilgileri pekiştirmeyi, öğrencilerde demokratik tutum ve davranışları geliştirmeyi, fikirlere saygıyı, hoşgörüyü sağlama gibi pek çok faydalar sağlayan bir öğretim yöntemidir. Tartışmanın bu yararları sağlayabilmesi öncelikle tartışanların, tartışma sürecine ilişkin olumlu bir algı ve tutum ile etkin dinleme, düşünme ve ifade etme becerilerine sahip olmalarına bağlı olduğu belirtilmelidir.

Yukarıda yararları ifade edilen tartışmaya yönelik bilgi, tutum ve becerilerin kazandırılmasında, tartışma kültürünün topluma yerleştirilmesinde eğitime önemli görev düşmektedir. Tartışma becerilerinin etkin şekilde yaşanılıp kazanılabileceği ortamların başında bir eğitim kurumu olan okullar gelmektedir. Aynı zamanda bir öğretim yöntemi olan tartışmanın temel amaçlarından birisi de bireylerin daha etkili tartışabilir hale getirilmesini sağlamaktır (Sanders vd, 1994). Tüm beceriler gibi tartışma becerileri de bilgilendirme, gözlem ve yaşamın birlikte yürütülmesiyle kazanılabilir (Passmore, 1991). Tüm bunlar okullarda sağlanarak tartışma becerilerinin öğrencilerde geliştirilmesi sağlanabilir. Okulların bu işlevini yerine getirmesinde öğretmenlere önemli görev düşmektedir. Günümüzde eğitim sisteminin temel taşlarından birini oluşturan öğretmenler, toplumun geleceğini şekillendirmede kilit bir rol üstlenmektedirler. Bu önemli rol, öğretmen adaylarının eğitim sürecine olan katılımlarını daha da kritik

hale getirmektedir. Öğretmen adayları, sadece bilgi aktaran değil, aynı zamanda öğrencilere eleştirel düşünme becerilerini kazandırmada etkin bir rol oynamak durumundadırlar. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının tartışmaya ilişkin algıları, sınıf içi etkileşimleri ve öğrenci katılımını şekillendirme potansiyeli açısından büyük önem taşımaktadır. Tartışma, öğrenme sürecinde etkili bir araç olarak kabul edilmektedir (Johnson & Johnson, 2014). Öğretmen adaylarının tartışma kavramına dair algıları, sınıf içi dinamikleri, sınıf içi etkileşimlerini ve öğrenci katılımını doğrudan etkileyebilir. Bu noktada, öğretmen adaylarının tartışma konusundaki algılarını anlamak ve değerlendirmek, eğitim sisteminin kalitesini artırmak ve öğretmen adaylarının profesyonel gelişimine katkıda bulunmak adına önemlidir. Bu araştırma geleceğin öğretmenlerinin tartışmaya ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Alan yazında tartışmaya yönelik bazı çalışmalara rastlanmaktadır. Gall & Gillett (1980) sınıf öğretiminde tartışma yöntemini, Trosset (1998) tartışma ve eleştirel düşünmenin önündeki engelleri, Larson (2000) öğretmenlerin sınıf tartışması hakkındaki düşüncelerini; Yazıcı (2003) altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde tartışma yönteminin kullanımının öğrencilerin demokratik tutumları üzerindeki etkisini; Yeşil (2003) tartışma etkinliğine ilişkin öğrenci tutum ve davranışlarının değerlendirilmesini; Yeşil (2004a) öğrenci ve öğretim elemanlarının tartışma tutumlarıyla davranışları arasındaki ilişkiyi; Yeşil (2004b) demokrasi eğitiminde tartışmanın yeri ve önündeki engelleri; Safari vd. (2006) anlatım ve tartışma yöntemlerinin öğrencilerin öğrenmelerine ve memnuniyetlerine etkisini; Sarıgöz (2013) sınıf ve grup tartışmasının meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin akademik başarılarına etkisini; Tokdemir (2013) ortaöğretim tarih dersinin öğretiminde tartışma yöntemine ilişkin öğretmenlerin görüş ve uygulamalarını; Demirkasımoğlu & Alkın-Şahin (2015) akademisyenlerin akademik yaşamda tartışma kültürünü nasıl betimlediklerini; Alkın-Şahin & Demirkasımoğlu (2015) öğretmen adaylarının sınıf ortamındaki tartışma kültürüne ilişkin görüşlerini; Carrasco & Irribarra (2018) sınıf tartışmasının öğrencilerin hoşgörülü tutumlar ve eşitlikçi değerlere sahip olmasına etkisini; Maden & Kaya (2018) bir iletişim biçimi ve öğretim şekli olarak tartışmaya dair öğretmen görüşlerini; Ocak vd. (2018) öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile tartışma becerileri arasındaki ilişkiyi; Sial vd. (2021) tartışma yönteminin öğrenci başarısı üzerindeki etkisine ilişkin öğretim elemanlarının algısını ele almıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının tartışmaya ilişkin algılarını belirlemektir. Çalışmanın bu genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Öğretmen adaylarına göre tartışma nedir ve nasıl olmalıdır?
- 2- Öğretmen adaylarına göre insanların sağlıklı bir şekilde tartışmamasının nedenleri nelerdir?
- 3- Öğretmen adayları tartışma becerilerine ilişkin yeterli olup olmadığı hakkında ne düşünmektedir?
- 4- Öğretmen adaylarına göre öğrencilerin tartışma becerileri nasıl geliştirilebilir?
- 5- Öğretmen adaylarına göre sınıfta sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturabilmek için neler yapılmalıdır?

1.2. Araştırmanın önemi

Bu araştırma öğretmen adaylarının tartışmaya ilişkin algılarının belirlenmesine yönelik bir çalışma özelliği taşımaktadır ve alan yazındaki bir boşluğu doldurmak amacıyla yapılmıştır. Buna göre; demokratik toplumun gerekliliklerinden biri olan tartışmayı konu alması, tartışma kültürünün topluma yerleşmesinde, birey ve toplumun biçimlenmesinde önemli bir yere sahip olan öğretmen adayları üzerinde yapılması, özellikle küçük yaşlardaki çocukların eğitimi ile uğraşacak olan sınıf öğretmeni adaylarının çalışma grubu olarak alınması yönüyle bu araştırmanın alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca alan yazındaki çalışmaların önemli kısmının nicel, az bir kısmının kuramsal olduğu, yok denecek kadar az bir kısmında ise nitel çalışma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu

araştırmada nitel yöntemin kullanılmasının, konunun derinliğine incelenmesine ve konuya ilişkin tespitlerde bulunmasına imkân sunacağından önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desen benimsenmiştir. Fenomenolojinin odağı bireylerin fenomeni nasıl algıladıkları, anlamlandırdıkları, tanımladıkları ve yargıladıklarıdır (Patton, 2018). Fenomenolojik desen, bireylerin deneyimlerini detaylı bir şekilde incelemeyi ve deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmayı amaçlayan nitel bir metodolojik yapıdır (Husserl & Moran, 2012). Fenomenolojik tasarımın temel amacı, fenomenle ilgili deneyimleri evrensel bir açıklamaya indirgeyerek nesnenin özünü anlamlandırmaktır. Araştırmada Husserl'in öncülüğünü yaptığı betimleyici fenomenoloji yaklaşımı kullanılmıştır. Betimleyici fenomenoloji, fenomeni tanımlamayı amaçladığı ve araştırmacının yorumlarıyla değil, yalnızca katılımcıların açıklamalarıyla ilgilendiği için benimsenmiştir (Kıral, 2021). Fenomenoloji deseninde bireylerin bir kavram ya da olguya ilişkin deneyimleri ortaya çıkarılmaktadır (Creswell, 2007). Bu çalışmada fenomen "tartışma yapma"dır. Çalışma sınıf öğretmeni adaylarının tartışma deneyimlerine ilişkin algılarını ve bu algıların oluştuğu deneyimleri derinlemesine anlamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle çalışma fenomenoloji desenine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2022-2023 akademik yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi sınıf eğitimi bilim dalında öğrenim gören ve gönüllü olarak araştırmaya katılan 57 sınıf öğretmeni adayından oluşmaktadır. Zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasını mümkün kılan amaçlı örnekleme yöntemleri; kritik durum, aşırı durum, tipik durum, maksimum çeşitlilik ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme gibi türlere ayrılmıştır (Patton, 1987, akt. Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırmada görüşme yapılacak kişiler, kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenmiştir. Gerek öğrenci olarak derslerde gerekse öğretmen adayı olarak yapılan uygulamalarda tartışmayı deneyimlemiş olmaları nedeniyle bu katılımcılar tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi; para, zaman ve işgücü yönünden sınırlılıklar bulunmasından dolayı örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir. Diğer örnekleme yöntemlerinin kullanımının güç olduğu durumlarda genellikle bu örnekleme yöntemi tercih edilir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Türkiye'de meydana gelen 6 Şubat depremi sonucu, 2022-2023 akademik yılı bahar döneminin uzaktan eğitim şeklinde uygulanması nedeniyle kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Çalışma grubunun demografik özelliklerine ilişkin veriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Değişkenler	Alt gruplar	Toplam			
		f	%	f	%
Cinsiyet	Kadın	33	57,89	57	100
	Erkek	24	42,11		
Katılımcıların Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	9	15,79	57	100
	2. Sınıf	12	21,05		
	3. Sınıf	19	33,33		
	4. Sınıf	17	29,83		

Etik ilkeler gereği gönüllülük çerçevesinde çalışmaya katılan katılımcıların kimliklerinin korunması amacıyla K1, K2, K3.... K57 şeklinde kodlar verilmiştir.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Çalışmada öğretmen adaylarının görüşleri açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu ile yazılı olarak alınmıştır. Her bir görüşme formunun doldurulması ortalama 10-15 dakika zaman almıştır. Görüşme

formunun açıklama kısmında, çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiş, katılımın gönüllük esasına dayandığı ve verilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı belirtilmiştir. Görüşme formunda, öğretmen adaylarına, tartışmanın ne olduğu ve nasıl olması gerektiği, sağlıklı bir tartışma yapılmasını engelleyen faktörlerin neler olduğu, öğrencilerin tartışma becerilerinin nasıl geliştirilebileceği, tartışma becerileri ve tartışma ortamı oluşturma konusunda kendilerini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin sorular sorulmuştur.

2.3.1. Görüşme formu

Yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilirken, öncelikle ilgili alan yazın gözden geçirilerek yarı yapılandırılmış görüşme formu taslağı hazırlanmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasında; tartışma kavramına ilişkin farklı tanımlamalar, tartışma engelleri, tartışma becerileri gibi kavramlar göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca görüşme sorularının hazırlanmasında; soruların açık uçlu olması, kolay anlaşılabilir olması, yönlendirici olmaması, çok boyutlu olmaması, alternatif sorular hazırlanması (Yıldırım & Şimşek, 2016) gibi ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Görüşme formunda, çalışma grubunun demografik bilgilerine yönelik soruların yanı sıra tartışmaya ilişkin algılarıyla ilişkili görüş ve değerlendirmelerini yazmalarını sağlayacak nitelikte sorular yer almıştır. Görüşme formunun kapsam geçerliliğinin sağlanması için Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'ndan iki, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı'ndan bir olmak üzere üç uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Görüşme formu oluşturulduktan sonra görüşme formu üç öğretmen adayına uygulanmış, formun araştırma verilerine ulaşmada yeterliliği belirlenmiştir. Nihayetinde uzman görüşleri doğrultusunda altı soru olarak son halini almıştır.

2.4. Verilerin analizi

Bu çalışmada görüşme aracılığıyla elde edilen nitel veriler içerik analizi tekniğinden yararlanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde detaylı bir çalışma ile kavramlar ve temaların belirlenmesi söz konusudur (Yıldırım & Şimşek, 2016). Çalışmada veri toplama aşamasından sonuçları yorumlamaya kadar tüm aşamalar özenle gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde öncelikle görüşme formuyla elde edilen verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması amacıyla kodlanması/tema-alt tema isimlerinin tespit edilmesi çalışması yapılmıştır. Katılımcı ifadelerinin içerikleri incelenmiş; tartışma algısına yönelik kodlar belirlenmiştir. Alt boyutlarda ifade edilen görüş ve öneriler belli kavramlarla ifade edildikten sonra birbiriyle ilişkili kavramlar belirli temalar altında toplanmıştır. Bu çalışma kapsamında "Tartışmanın anlamına yönelik algı, tartışmanın engellerine ilişkin algı, tartışma becerileri yeterliklerine yönelik algı, tartışmanın kullanımına yönelik algı" olmak üzere dört tane tema belirlenmiştir. Bu kapsamda "Tartışma deyince ne anlıyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş; "zıt fikirleri savunma, fikir/bilgi alışverişi, kendi fikrini karşıdakilere ispatlama/benimsetme, konuyu derinlemesine ele alma, konu üzerinde hararetli konuşma, ortak fikre/karara varma" ifadeleri "tartışmanın anlamına yönelik algı" teması altında değerlendirilmiştir. "Sağlıklı bir tartışma yapmayı engelleyen faktörler nelerdir?" sorusuna karşın "sabit fikirli olma, farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermeme, birbirini dinlememe, çabuk öfkelenme ve bağırma, empati kuramama, önyargılı olma" ifadeleri "tartışmanın engellerine ilişkin algı" olarak değerlendirilmiştir. Temalarla ilgili katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar verilmiş, temalandırma sonunda ortaya çıkan bulgular özetlenip yorumlanmış ve alan yazından yararlanılarak tartışılmıştır.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada, araştırmanın tüm süreçleri ile adım adım anlatılarak geçerlik sağlanmıştır. Ayrıca araştırmacının konu hakkındaki bilgi ve birikimi, daha önce yürüttüğü nitel çalışmalardaki tecrübesi de çalışmanın geçerliliği açısından önem taşımaktadır. Verilerin analizi sürecinde önemli bir husus, yapılan kodlamaların araştırmacının bireysel etkisinden arındırılmasıdır. Bunu sağlayabilmek için alan yazında farklı kodlayıcıların kullanılarak görüşler arasındaki benzerliğin belirlenmesi tavsiye edilmektedir.

Kodlayıcılar görüşleri arasındaki tutarlılığın tespit edilebilmesi, böylece objektifliğin dolayısıyla da güvenirliliğin sağlanabilmesi amacıyla Miles & Huberman (1994) formülünün (Güvenirlilik= Görüş Birliği/Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılması önerilmektedir (Türnüklü, 2000; Baltacı, 2017). Bu amaçla elde edilen görüşme verileri iki uzman tarafından bağımsız olarak kodlanmış ve kodlayıcılar arasındaki uyum hesaplanmıştır. Yapılan hesaplama neticesinde kodlayıcılar arasındaki uyum oranı %94 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu değer %70'in üzerinde olması nedeniyle ulaşılan bulgu ve sonuçların güvenilir olduğu anlaşılmaktadır (Tavşancıl & Aslan, 2001).

2.6. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik Kurul Başkanlığı

Etik değerlendirme kararının tarihi: 30.05.2023

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2023/14

3. BULGULAR

Bu bölümde, öğretmen adaylarından araştırmanın temel problemi ve alt problemleri çerçevesinde yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan nitel veriler üzerinde yapılan nitel analizler sonunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının tartışma kavramına, tartışma engellerine, tartışma yeterlikleri ve becerilerine yönelik algılarını içeren bulgular sunulmuştur.

3.1. Tartışmanın Anlamına İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Yönelik Bulgular

Bu tema kapsamında öğretmen adaylarına "Tartışma deyince ne anlıyorsunuz? Size göre tartışma nedir ve nasıl olmalıdır?" biçiminde sorular sorulmuştur. Tartışmanın anlamına ilişkin ifadeleri Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2.

Öğretmen Adaylarının Tartışmanın Anlamına Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular

Tema	Alt Temalar	f	%
Tartışmanın Anlamına Yönelik Algı	Zıt fikirleri savunma	20	32.23
	Fikir/bilgi alışverişi	18	29.03
	Kendi fikrini karşıdakilere ispatlama/benimsetme	9	14.52
	Konuyu derinlemesine ele alma	4	6.46
	Konu üzerinde hararetli konuşma	4	6.46
	Ortak fikre/karara varma	2	3.23
	Problemlere çözüm üretme yolu	2	3.23
	Nazik ve saygılı biçimde fikirleri savunma	2	3.23
	Fikirleri özgür bir şekilde dile getirme	1	1.61
	Toplam		62

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının tartışmanın anlamına ilişkin görüşlerinin; zıt fikirleri savunma (f=20), fikir/bilgi alışverişi (f=18), kendi fikrini karşıdakilere ispatlama/benimsetme (f=9), konuyu derinlemesine ele alma (f=4), konu üzerinde hararetli konuşma (f=4), ortak fikre/karara varma (f=2), problemlere çözüm üretme yolu (f=2), nazik ve saygılı biçimde fikirleri savunma (f=2), fikirleri özgür bir şekilde dile getirme (f=1) şeklinde olduğu görülmektedir.

Katılımcıların tartışmayı en çok “zıt fikirleri savunma” olarak açıkladıkları görülmektedir (f=20). Tartışmayı zıt fikirlerin açıklanması olarak gören katılımcılar; K3, K4, K6, K7, K8, K10, K12, K16, K18, K19, K22, K23, K25, K26, K30, K31, K35, K36, K41, K46 olmuştur. Bu katılımcıların tartışmayı; zıt görüşe sahip iki kişi ya da grubun fikirlerini savunması şeklinde açıkladığı görülmüştür. Aşağıda tartışmayı zıt fikirlerin savunulması olarak gören öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“Tartışma zıt fikirlerin birbirine karşı savunulmasıdır. Herkes kendi tezini savunup karşı tarafı ikna etmeye çalışır. Tartışmada bireyler birbirlerine karşı saygılarını korumalı, empati yapabilmeli, karşısındakine söz hakkı vermelidir.” (K3)

“Belirli bir konu üzerinde birden fazla karşıt görüşlü insanın argümanlarını savunarak veya karşıt argümanı çürütmeye çalışarak yapılan karşılıklı konuşmadır. Bir tartışma kişilerin birbirlerine saygı duyduğu, birinin sesinin ötekenden fazla çıkmadığı, karşıt görüşün kabul edilmesine tamamen kapalı bulunmadığı bir ortamda ve şekilde gerçekleştirilmelidir.” (K16)

“Tartışma deyince ilk aklıma gelen görüş farklılığıdır. Tartışma iki farklı görüşün karşı karşıya gelerek birbirlerini ifade etmeleridir. Tartışma karşılıklı birbirlerini dinleyerek, saygı çerçevesinde bir konuşma olmalıdır. Dinleme ve anlama olmadan konuşma da olamaz.” (K22)

“Tartışma denilince iki kişinin belli bir konuda karşıt görüşlerini ifade etmesi aklıma geliyor. Saygı çerçevesinde, düşüncelerini dile getirirken karşıdakini kırmayacak şekilde olmalıdır.” (K23)

“Tartışma herhangi bir konu üzerinde birbirine karşıt düşüncede olan iki kişi ya da grubun görüşlerini savunmalarıdır.” (K30).

“Farklı kişiler ya da guruplar arasında aynı konunun farklı yönlerini ele alan iki tarafın düşüncelerini özgür bir şekilde dile getirdiği konuşma ortamıdır. Kişiler ya da guruplar saygı kuralları çerçevesinde savunduğu görüşü ya da düşünceyi kanıtlarlar.” (K35).

“Farklı düşüncelere sahip kişilerin bir araya gelerek yaptıkları karşılıklı konuşmalardır. Fikirlerin gerekçeleriyle ve kanıtlarıyla savunulması gerekir. Başka fikirlere açık olunmalı ve saygı çerçevesinde gerçekleşmelidir. Empati kurulmalı ve duygular için içine girmemelidir. Tartışma esnasında karşıdaki kişiyi etkileyebilmek gerekir.” (K36)

“Tartışma bir konu veya bir fikir hakkında karşıt fikirlerin belirtilerek savunulmasıdır. Tartışma savunulan düşünceleri doğru bir üslupla karşı tarafı rencide etmeden belirtilmelidir.” (K46)

Katılımcıların önemli bir kısmının tartışmayı “fikir/bilgi alışverişi” olarak açıkladıkları görülmektedir (f=18). Tartışmayı fikir/bilgi alışverişi olarak gören katılımcılar; K1, K2, K5, K10, K14, K20, K24, K29, K32, K33, K34, K36, K37, K38, K40, K42, K43, K45 olmuştur. Bu katılımcıların tartışmayı; bireylerin birbirlerine bir fikri kanıtlamak, diğerlerini ikna etmek olmadığını, farklı fikirleri tanıyarak bakış açılarını geliştirmek olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Aşağıda tartışmayı karşılıklı fikir/bilgi alışverişi olarak gören öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“Tartışma, aslında bir sonuca varmaktan çok o konu hakkında birden fazla fikir sahibi olabilmektir bence. Tartışma esnasında karşıt taraflar kendi düşüncelerini ikna etme peşinde olmamalıdır. Herkesin düşüncesine saygı duyulmalıdır varsa hatalı olduğunu düşündüğü bir nokta o kısımda düşüncelerini dile getirmelidir.” (K2)

“Tartışma denilince fikir alışverişi geliyor aklıma. İnsanlar farklı fikirleri görerek kendilerini geliştirirler. Zıt görüşlerde olan insanlar saygı çerçevesinde, birbirlerini dinleyerek yürütmelidir tartışmaları. Tartışma hayatın her alanında yapılabilen bir fikir alışverişidir.” (K5)

"Tartışma bir grup ya da bireyler arasında bir konu hakkında görüşlerini belirtmek ve bu görüşlerin doğruluğu yanlışlığı hakkında bilgi edinmek amacıyla yaptıkları söyleşilerdir. Tartışmada belli bir düzen içerisinde her birey fikrini açıkça ifade edebilmeli, karşı tarafın fikirlerine saygı duyarak dinlemeli." (K14)

"Tartışma bir konu hakkında ayrıntılı incelemeler, araştırmalar sonucunda yeterli bilgilere ulaşıldıktan sonra o bilgileri karşılıklı olarak bir veya daha fazla kişinin birbirine aktarmasıdır. Bence tartışma birbirlerine saygılı, hoşgörülü olacak bir şekilde olmalıdır." (K20)

"Tartışma denilince birden fazla kişinin karşılıklı fikir alışverişine dayalı bir etkinliği anlıyorum. Bana göre tartışma için tartışılabilir bir konu olmalı tartışmaya değer bir konu olmalıdır. Tartışmada fikirler eleştirilmemeli, özgürce ifade edilebilmelidir." (K24)

"Tartışma en az iki kişi arasında yapılan karşılıklı görüş alışverişinde dayanan ve bireylerin duygu, düşünce veya herhangi bir konu üzerindeki görüşlerini ifade etmesidir." (K33)

"Bireylerin aynı veya farklı konular üzerinde fikir alışverişi yapmasıdır. Aynı görüşlü veya farklı görüşlü bireyler düşüncelerini çekinmeden söylemelidir. Karşı tarafta aynı fikirde değilsek ona saygı duymalıyız. Tartışırken karşı tarafı dinlemeliyiz. Sözüünü kesmemeliyiz. (K38)

"Tartışma bana göre bir konu hakkında yeni fikirler öğrenmek, yanlış bilineni düzeltmek için kullanılan bir teknik aklıma geliyor. Tartışma iki veya daha fazla kişinin bir konu hakkında fikir alışverişinde bulunmasıdır. Tartışma sevgi saygı ve görgü kuralları çerçevesinde gerçekleşmelidir. Aksi takdirde bir kaos ortamı oluşur." (K42)

"Tartışma bir konu veya fikir üzerinden karşılıklı bir şekilde düşünce alışverişi yapmaktır. Tartışma karşılıklı hoşgörü şeklinde olmalı düşüncelerimizi dayatma gibi bir amacımız olmamalıdır." (K43)

Katılımcıların önemli bir kısmı ise tartışmayı "kendi fikrini karşıdakilere ispatlama/benimsetme" olarak açıkladıkları görülmektedir (f=9). Tartışmayı kendi fikrini karşıdakilere ispatlama/benimsetme olarak gören katılımcılar; K1, K3, K6, K16, K18, K21, K27, K39, K47 olmuştur. Bu katılımcıların tartışmayı; kendi fikrini esas alarak bu fikri kanıtlanma veya başka fikirlere sahip olanlara benimsetme çabası olarak açıkladığı görülmüştür. Aşağıda tartışmayı kendi fikrini karşıdakilere ispatlama/benimsetme olarak gören öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

"Bana göre tartışma insanların herhangi bir konu üzerinde birbirini bilgilendirme ya da kendi bilgisinin doğruluğunu başkasına ispatlama çalışmasıdır. Tartışma karşılıklı saygı, hoşgörü ve empati içinde yapılmalı ve savunulan ya da bilgilendirme çalışmaları belli kural, kaide ve bilimsel öğeler içermelidir." (K1)

"Tartışma; zıt görüşlere sahip kişilerin, kendi görüşlerini savunması ve bu görüşü karşıdaki kişi veya kişilere kabul ettirmeye çalışmasıdır. Tartışmalar saygı çerçevesi içerisinde, sakın bir şekilde yapılmalıdır." (K6)

"Herhangi bir konu üzerinde yapılan ve karşıdakinin argümanlarını, fikrini çürütmeye dayalı konuşma diyebilirim. Tartışma da olması gereken şey; saygı çerçevesinde birbirini kırmadan düşüncelerin ifade edilmesi gerekir." (K27)

"Tartışma karşıdaki kişiye ya da kişilere savunduğu düşünceyi empoze etmektir. Bana göre tartışma saygı çerçevesinde savunduğu düşünceyi meydana getirmek olmalıdır." (K39)

"Bence tartışma iki farklı düşünceye sahip kişilerin ya da grupların kendi düşüncelerinin doğruluğunu ispatlama çabasıdır. Tartışma saygı çerçevesinde ve savunulan görüşlerin mantık çerçevesinde akla ve mantığa uygun olmalıdır." (K47)

Tablo 2'de özetlenen, öğretmen adaylarının tartışmanın anlamına ilişkin algıları konusunda açıklaması yapılan bulgulardan yola çıkarak ortaya konulan şu tespitler ilginç olarak değerlendirilebilir:

- 1) Katılımcıların tartışmayı sırasıyla en çok zıt fikirleri savunma, bilgi ya da fikir alışverişinde bulunma, kendi fikrini karşıdakilere ispatlama ya da benimsetme olarak ifade ettikleri görülmüştür.
- 2) Katılımcıların önemli bir kısmında tartışma için zıt fikirlerin ve zıt fikre sahip olan iki kişi ya da grubun bulunması gerektiği düşüncesi dikkat çekmektedir. Başka bir ifadeyle iki zıt görüş ya da zıt görüşlere sahip iki kişi ya da grup olmaksızın tartışmanın gerçekleşmeyeceği fikri dikkat çekmektedir.
- 3) Katılımcıların, tartışmanın en çok karşılıklı saygı olmak üzere hoşgörü, empati çerçevesinde, herkese söz hakkı verildiği, herkesin birbirini dinlediği, farklı fikirlere açık bir ortamda olması gerektiğini vurguladıkları görülmektedir.

3.2. Tartışmanın Nedenlerine Yönelik Öğretmen Adaylarının Algılarına İlişkin Bulgular

Bu tema kapsamında öğretmen adaylarına “İnsanların herhangi bir konuda sağlıklı bir tartışma yapmalarını engelleyen faktörler nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Tartışmanın önündeki engellere ilişkin ifadeleri Tablo 3’te özetlenmiştir.

Tablo 3.

Tartışmanın Nedenlerine Yönelik Öğretmen Adaylarının Algılarına İlişkin Bulgular

Tema	Alt Temalar	f	%
Tartışmanın Engellerine İlişkin Algı	Sabit fikirli olma (Farklı fikirlere kapalı olma)	30	21.74
	Farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermeme	24	17.39
	Birbirini dinlememe	16	11.60
	Çabuk öfkelenme ve bağırma	15	10.87
	Empati kuramama	13	9.42
	Önyargılı olma	10	7.25
	Kendi fikrini diğerlerine benimsetme	7	5.07
	Eğitimsizlik	6	4.35
	Tartışmanın konusu hakkında bilgi eksikliği	6	4.35
	Eleştiriye açık olmama	4	2.90
	Haklı çıkma/haksız çıkarma çabası	4	2.90
	Anlama ve ifade etme yetersizliği	2	1.45
	Eşit söz hakkı sağlanmaması	1	0.71
	Toplam		138

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen adaylarının tartışmanın önündeki engellere ilişkin görüşlerinin; sabit fikirli olma (f=30), farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermeme (f=24), birbirini dinlememe (f=16), çabuk öfkelenme ve bağırma (f=15), empati kuramama (f=13), önyargılı olma (f=10), kendi fikrini diğerlerine benimsetme (f=7), eğitimsizlik (f=6), tartışmanın konusu hakkında bilgi eksikliği (f=6), eleştiriye açık olmama (f=4), haklı çıkma/haksız çıkarma çabası (f=4), anlama ve ifade etme yetersizliği (f=2), eşit söz hakkı sağlanmaması (f=1) şeklinde olduğu görülmektedir.

Görüldüğü üzere, tartışmayı engelleyen faktörler içerisinde katılımcılar tarafından en çok ifade edilen sabit fikirli olmadır (f=31). Bu fikre sahip katılımcılar; K1, K4, K6, K9, K10, K13, K14, K16, K17, K19, K21, K22, K23, K26, K27, K29, K31, K34, K37, K38, K39, K40, K41, K42, K43, K46, K48, K50, K52, K54 olmuştur. Söz konusu katılımcılar bireylerin sağlıklı bir şekilde tartışmamasının; farklı fikirlere kapalı olmaktan, sadece kendi fikrini esas almaktan kaynaklandığını ifade etmiştir. Aşağıda bu fikre sahip olan öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“İnsanların inandıkları görüşlere fanatik bir yaklaşımla benimsemeleri, doğru olanın sadece kendi görüşü olduğuna kendini inandırması nedeniyle karşıdaki insanın fikrine kendisini tamamıyla kapatması en büyük tartışma engelidir.” (K1)

"Fikrine veya görüşünü körü körüne savunmak tartışmayı engelleyen faktörlerden biridir. Fikrinin yanlış olabileceğini kabul etmelidir ki yeni fikirlere açık olsun." (K9)

"Genel olarak insanlar kendi görüşlerinin en doğrusu olduğunu kabul eder ve başkalarının görüşlerini pek önemsemezler. Bu sebepten ötürü insanlar kendi fikirleri dışında bir fikir duyunca fikri önemsemez ya da şiddetle karşı çıkarlar. Bu da sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturmaz." (K14)

"Kendi görüşüne tamamen bağlı kalan ve ikna olmaya kapalı olan insanlar bir engeldir." (K16)

"Tartışmamak insanların tuttuğu, fanatiği olduğu her şeyi ölümüne savunması, bağlanması ve doğru olanı görememesinden kaynaklanan bir sorundur." (K17)

"Bir konuya bağlanma ve o konuyu vatan savunur gibi savunma yani bağnazlık insanların tartışmasını engelleyen en önemli faktörlerdendir." (K34)

"İnsanların savundukları düşüncelere koyu bir şekilde bağlı olması ve birbirlerini anlamak için değil cevap vermek için dinliyorlar. Bu iki durum sağlıklı bir tartışmanın önüne geçiyor." (K42)

"Toplumdaki bireylerin doğruyu kendilerinin bildiğine inanması ve bu doğruları çevresine kabul ettirmek istemeleri sağlıklı bir tartışma ortamı yaratılmasını engelliyor. Farklı düşüncelerin de olabileceği hatta bu düşüncelerin de doğru olabileceği ihtimali göz ardı edilerek iletişim kurmak bu tür sonuçlara yol açıyor." (K43)

"Bir fikre körü körüne bağlanma sağlıklı bir tartışma ortamının oluşmasını engelleyebilir." (K46)

Katılımcılara göre tartışmayı engelleyen önemli bir faktör de farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermemedir (f=24). Farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermemeyi tartışmanın önünde engel olarak ifade eden katılımcılar; K6, K11, K12, K14, K16, K18, K19, K20, K21, K24, K27, K29, K31, K32, K34, K36, K37, K38, K39, K46, K47, K48, K49, K54 olmuştur. Söz konusu katılımcılar bireylerin sağlıklı bir şekilde tartışmamasının önemli bir nedeninin birbirlerinin fikirlerine saygı ve hoşgörü göstermeme olduğunu ifade etmiştir. Aşağıda bu fikre sahip olan öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

"Bazen karşımızdaki kişiye veya görüşüne saygı göstermeyebiliyoruz ve çabuk sinirlenip tartışmadan daha çok kavga ortamı oluşturabiliyoruz." (K6)

"Karşıdaki kişinin konuşan kişiyi dinlememesi, tartışma ortamında saygısızlık olması tartışmanın önünde önemli bir engeldir." (K18)

"Karşılıklı saygının olmayışı veyahut hoşgörünün olmaması da tartışmayı engelleyen faktörler arasındadır." (K20)

"Sabırsız olmaları, karşıdakinin düşüncelerine saygı duymamaları sağlıklı bir tartışma ortamını engeller." (K27)

"Düşüncelere saygı duymamak insanların birbiriyle medeni bir şekilde tartışmasını engellemektedir." (K38)

"Karşı fikre saygı duymama sağlıklı bir tartışma ortamının oluşmasını engelleyebilir. Sağlıklı bir tartışma için insanların başkalarına saygılı ve hoşgörülü olması gerekir." (K46)

"İnsanların sağlıklı bir tartışma yapmalarını engelleyen faktörlerden biri karşımızdaki kişinin düşüncesine saygı duymamak ve kendi düşüncemizi karşıdaki kişiye kabul ettirmeye çalışmaktan doğuyor." (K47)

Katılımcılara göre tartışmayı engelleyen önemli bir faktör de birbirini dinlememedir (f=16). Birbirini dinlememeyi tartışmanın önünde engel olarak ifade eden katılımcılar; K1, K5, K7, K17, K18, K21, K30, K31, K32, K33, K36, K38, K45, K51, K53, K54 olmuştur. Söz konusu katılımcılar bireylerin sağlıklı bir şekilde tartışmamasının önemli bir nedeninin birbirini dinlememe olduğunu, birbirinin ne söylediğini anlama çabasında olmadıklarını ifade etmiştir. Aşağıda bu fikre sahip olan öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“Bireylerin birbirlerini dinlemekten çok düşüncelerini ifade etme yarışına girmesi tartışmanın sağlıklı olmasını engelleyen önemli bir faktördür.” (K1)

“Tartışmanın önündeki önemli bir engel karşındaki insanı dinlememdir, kişiler birbirini dinlemeli ve söylediklerine saygı göstermelidir.” (K7)

“Eğitilmiş insanlar birbirlerini dinlerler ve mantıklı cevaplar verirler. Tartışmanın sağlıklı olması için insanların iyi” bir dinleyici olması ve söyleminin güçlü olması gerekiyor.” (K17)

“Birbirlerini dinlememe ve sıra kendisinde değilken konuşmaya çalışma tartışmayı engelleyen faktörlerdir.” (K30)

“İki zıt görüşün karşı karşıya konuşmasından doğan anlaşmazlık sonucu iki tarafın da sinirlenip birbirlerine söz hakkı tanımaması sonucu sağlıklı bir tartışma gerçekleşmez.” (K45)

“Öncelikle dinlememek. Kendi konuşma sıralarını beklememeleridir. Aslında iyi bir dinleme ile pek çok tartışmada kişilerin aynı şeyleri savundukları görülebilir.” (K51)

“Herhangi bir konu üzerinde dahi olsa insanlar dinlemeyi beceremediklerinden konuşulan konunun dışına çıkabiliyor.” (K53)

Katılımcılara göre tartışmayı engelleyen önemli bir faktör de çabuk öfkelenme ve bağırma (f=15). Çabuk öfkelenme ve bağırma tartışmanın önünde engel olarak ifade eden katılımcılar; K2, K6, K11, K12, K25, K32, K36, K38, K39, K45, K46, K48, K49, K50 ve K54 olmuştur. Söz konusu katılımcılar bireylerin sağlıklı bir şekilde tartışamamasının önemli bir nedeninin de tartışma esnasında çabuk öfkelenme ve bağırma olduğunu, bunun da sağlıklı iletişim kurulmasına engel olduğunu savunmuşlardır. Aşağıda bu fikre sahip olan öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“Bazen karşımızdaki kişiye veya görüşüne saygı gösteremeyebiliyoruz ve çabuk sinirlenip tartışmadan daha çok kavga ortamı oluşturabiliyoruz.” (K6)

“Yüksek ses, argo sözcükler, rahatsız edici şekilde el kol hareketleri sağlıklı bir tartışmayı engelleyebiliyor.” (K12)

“Biraz yapı meselesi olduğunu düşünüyorum. Bununla beraber ne yazık ki toplumumuzda genel anlamıyla insanlar sinirlerini kontrol altında tutamıyorlar ve çok çabuk sinirleniyorlar. Haliyle gerginlikte artıyor. Ayrıca kişinin tartışma öncesi yaşadıkları, yani o anki ruh hali de diyebilirim.” (K25)

“Yargılayıcı hatta hakaret diyebileceğimiz sözlerin kullanılması tartışmanın en önemli nedenlerinden birisidir.” (K38)

“İki zıt görüşün karşı karşıya konuşmasından doğan anlaşmazlık sonucu iki tarafın da sinirlenip birbirlerine söz hakkı tanımaması sonucu sağlıklı bir tartışma gerçekleşmez.” (K45)

“Öfkesine hâkim olamaması, düşünmeden hareket ediyor olmaları, tartıştığı kişinin şahsına karşı hakaret içerikli söylemlerde bulunulması, tartışılan kişinin fikrine saygı duyulmaması gibi etmenler tartışmayı olumsuz yönde etkileyebilmektedir.” (K48)

“İnsanlar herhangi bir konuda sağlıklı bir tartışma yapmak için öncelikle sinirlerine hâkim olmaları gerekiyor karşındaki kişi senin tezini çürütebilir haksız olabilirsin haksızlığını kabul edip doğruyu kabul etmemiz gerekiyorken biz tam tersi sinirlenip karşdakini üzebiliyoruz. İnsanların öncelikle sinirlerine hâkim olması gerekiyor.” (K49)

Katılımcılara göre tartışmayı engelleyen bir diğer faktör başkalarıyla empati kuramamadır (f=13). Başkalarıyla empati kuramamayı tartışmanın önünde engel olarak ifade eden katılımcılar; K1, K2, K6, K8, K14, K26, K28, K29, K32, K33, K36, K44 ve K54 olmuştur. Söz konusu katılımcılar, tartışma esnasında başkalarının düşüncelerini, ne demek istediklerini anlamak için çaba göstermemenin, onlarla empati

kuramamanın sağlıklı bir tartışma ortamının oluşmasına engel olduğunu savunmuşlardır. Aşağıda bu fikre sahip olan öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“Empati kuramamak, karşımızdaki kişinin de haklı olabileceğini düşünmemek gibi durumlar kişilerin sağlıklı bir tartışma yapmasını engeller.” (K6)

“Bazı insanlar başka fikirleri dinlemez ve empati kurmazlar. Empati kurmadıkları için başkalarının ne düşündüğü onlar için önemsizdir. Bu da sağlıklı tartışmayı engeller.” (K14)

“İnsanların sağlıklı tartışmasını engelleyen en önemli faktör empati yoksunluğudur, başkalarının neden öyle düşündüğünü anlayamamaktır bence.” (K44)

Tablo 3’te özetlenen, öğretmen adaylarının tartışmayı engelleyen faktörlere ilişkin görüşleri konusunda elde edilen bulgulardan yola çıkarak ortaya konulan şu tespitler ilginç olarak değerlendirilebilir:

- 1) Öğretmen adayları tarafından ifade edilen tartışma engellerinin genel olarak tartışma kültürüne sahip olunmaması ve kişisel yetersizliklerden kaynaklandığı dikkat çekmektedir.
- 2) Tartışmamanın nedenleri arasında, öğretmen adaylarının en çok dile getirdiği faktörün sabit fikirlilik olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının bu görüşlerini; insanların farklı fikirlere açık olmaması, körü körüne bir fikre bağlanmaları, kendi fikrinin doğru, diğer fikirlerin yanlış olduğunu düşünmeleri şeklinde ifade etmişlerdir.
- 3) Tartışmamanın nedenleri arasında farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermeme, birbirini dinlememe, çabuk öfkelenme ve bağırma, empati eksikliği ve önyargılı olmanın da sıkça vurgulandığı görülmüştür.

3.3. Tartışma Becerileri Yeterliklerine Yönelik Öğretmen Adaylarının Algılarına İlişkin Bulgular

Bu tema kapsamında öğretmen adaylarına “Kendinizi tartışma becerileri konusunda yeterli buluyor musunuz? Bu konudaki güçlü ve zayıf özellikleriniz nelerdir?” soruları sorulmuştur. Tartışma becerileri hakkında katılımcıların bazıları kendisini yeterli bulurken (f=32), bazıları yetersiz olduğunu belirtmiştir (f=24). Tartışma becerileri konusunda kendilerini yeterli gören katılımcılar; K1, K3, K8, K9, K10, K11, K12, K15, K17, K18, K19, K21, K23, K26, K27, K28, K30, K32, K33, K34, K40, K42, K43, K44, K46, K50, K51, K52, K53, K55, K56 ve K57 olmuştur. Söz konusu katılımcılar, tartışma becerilerine ilişkin güçlü ve zayıf yönlerini ifade etmişlerdir. Aşağıda tartışma becerilerini yeterli gören öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“Çoğu konuda kendimi tartışma yönteminde yeterli buluyorum. Tartışma esnasında düşüncemde geçen bazı şeyleri tartışma esnasında es geçebiliyorum ve bazen cümlelerin sıralamasında aksaklıklar olabiliyor bu zayıf durumlarım. Bunun yanında tartışma konusunda iyice düşünüp olumlu ve olumsuz yanlarını iyice eleddikten sonra ifade ederim. Karşımdaki tartışmacının ne söylemek istediğini iyice dinlerim, duygularımı ne hissettiğini dikkatli bir şekilde gözlemledikten sonra cevap veririm.” (K1)

“Kendimi bu konuda yeterli buluyorum. Karşımdakine kendini ifade etme fırsatı veririm, farklı görüşlerine saygı duyarım ve bunu ona hissettiririm. Kendi görüşümü destekleyecek bilgilere sahip olmaya çalışırım.” (K3)

“Konudan konuya değişiyor. Eğer yeterli düzeyde bilgiye sahipsem kendimi yeterli düzeyde bulurum ama bilgi eksikliğim olduğu durumlarda tartışmaya girmekten uzak dururum. Güçlü Yanlarım; kendimi ifade edebilirim, kendi görüşümü savunurum, süreci iyi yönlendiririm. Zayıf yanlarım ise kendi görüşüm konusunda fazla irdelendiği sürece rahatsız olup orda uzaklaşmak isterim, fazla eleştirildiği taktirde kendimi ifade etmekte zorluklar yaşayabilirim.” (K11)

“Kendimi tartışma becerisi olarak iyi görüyorum. Özgüvenim yüksek bildiğimi karşıya rahat bir şekilde aktarıyorum ve iyi bir şekilde karşıdakinin düşüncesini kavriyorum. Sakin oluyorum tartışmalarda bu güçlü özelliğim. Hafif dalgacı tarzım da zayıf yanım çünkü karşıdaki tahrik olabiliyor bazen.” (K17)

“Tartışma konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum. Çünkü kendimi ifade edebiliyorum eğer bildiğim bir doğru varsa söylemekten çekinmem ama bir şeyden emin değilsem de karşıdaki insanın görüşlerini de anlamaya çalışırım. Bunlar aynı zamanda güçlü yönlerim. Zayıf yönlerim ise tartışma sırasında karşıdaki kişi kırıcı sözler sarf ettiğinde sinirlenip ağlarım.” (K23)

“Yeterli buluyorum. Çünkü ikna kabiliyetim yüksek olduğumu düşünüyorum. Yeter ki o konuda belli bir bakış açım olsun her türlü üstesinden gelebiliyorum. Fakat bazen değerlerime hakaret edecek şekilde tartışanlar olduğunda sinirlenebiliyorum bu da tartışmayı daha iyi yönetmemi engelleyebiliyor.” (K28)

“Kendimi tartışma konusunda yeterli buluyorum. Fakat bilgi sahibi olmadığım veya görüşümün istenmediği durumlarda tartışmaya dahil olmam. Güçlü yanım tartışmada karşı tarafı ikna becerisine sahip olmam (sadece kendi bulgularımı öne sürerken) zayıf yönüm ise karşıdaki kişinin keskin eleştirilerine aynı derecede sert eleştirilerle cevap vermemdir.” (K33)

“Tartışma konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum. Güçlü olduğum yanlardan biri dinleme becerisi diyebilirim. Karşıdaki insanı dinlemeyi ister anlamaya çalışırım. Zaten anlaşmazlıkların büyük nedeni de dinleme yapamadığımızdan kaynaklanıyor bana göre. Karşıdaki kişinin ne söylemeye çalıştığını bu sayede anlıyor daha sağlıklı ve amacına uygun bir tartışma ortamı yarattığımı düşünüyorum.” (K43)

“Evet yeterli buluyorum. Güçlü özelliğim iyi bir dinleyici olmam. Zayıf özelliğim ise tartışma sırasında fazla ayrıntıya girmek.” (K51)

“Evet yeterli buluyorum. Son derece sakin bir şekilde karşıdaki ile tartışma durumuna girerim. Sakin durmam güçlü yanımı, karşıdakinin baskın bir şekilde fikrini dayatması girişimine karşı sabırsızlığım zayıf yanımı oluşturur.” (K55)

Tartışma becerileri konusunda kendilerini yetersiz gören katılımcılar; K2, K4, K5, K6, K7, K13, K14, K16, K20, K22, K24, K25, K29, K31, K35, K36, K37, K39, K41, K45, K47, K48, K49 ve K54 olmuştur. Söz konusu katılımcılar, tartışma becerilerine ilişkin güçlü ve zayıf yönlerini ifade etmişlerdir. Aşağıda tartışma becerilerini yeterli gören öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“Kendimi tartışma becerileri konusunda yetersiz buluyorum. Tartışma esnasında öncelikle herkesin düşüncesini dinlerim, sonra bu düşünceleri kendi içimde tartışırım varsa net düşüncem karşıya iletirim. Kendi düşüncemi karşı tarafa ikna etmekten çok onun neden böyle düşündüğünü sorgularım. Toplu yerlerde bir tartışma veya konuşma yapılacağı zaman ben daha çok susmayı tercih ederim ve bundan hiç hoşlanmıyorum. Sanırım cesaret edemiyorum.” (K2)

“Bana göre benim tartışma konusunda eksik olduğum yönlerim var bu yüzden kendimi yeterli bulmuyorum bu yönlerimden biri kendi görüşüme karşı olan bir kişi ile tartışmaya girdiğimde çabuk sinirlenmem ve karşıdaki fakat dinleme ve saygı gösterme konusunda kendimi yeterli görüyorum zayıf olduğum yönümü bilmem benim için bir avantaj çünkü bunu düzeltmeye çalışıyorum.” (K7)

“Kendimi tartışma becerileri konusunda yetersiz buluyorum. Çünkü anlatmak istediğim şeyi karşı tarafa aktarma konusunda başarısız olduğumu düşünüyorum, iyi bir dinleyiciyimdir, eleştiriye açığım ancak sağlıklı tartışma ilklerinden bir ya da birkaç tanesinin bende eksik olduğumu düşündüğüm için kendimi bu konuda başarısız buluyorum.” (K24)

“Kendimi dinleyici olarak yeterli buluyorum ama karşılık vermede ya da kendi düşüncemi ifade etmede zorlanıyorum bunun nedeni ise karşıdakinin hakkımda ne düşünür diye kendimi geri çekmemdir.” (K31)

“Yeterli bulmuyorum, eğer tartışma hararetli işe ve karşıdaki kişi gergin ise kendimi ifade edemeyip sinirlenip ağlayabilirim ya da kelimeleri heyecandan unutabilirim, güçlü tarafım ise karşıdaki kişinin düşüncelerine önem verip onu dinlemek körü körüne kendi düşüncemi savunmamak” (K39)

"Kendimi tartışma becerileri konusunda yeterli bulmuyorum. Çünkü bazen tartışma esnasında ne söyleyeceğimi unutuyorum ya da o esnada aklıma hiçbir şey gelmiyor. Güçlü yanım ise karşıdaki kişi ile saygı çerçevesinde tartışırım." (K47)

"Tartışmadan tartışmaya değişiklik göstermesiyle beraber maalesef ki bence çoğu zaman kendimi yeterli bulmuyorum. Ani parlamalarım olabilmekle birlikte çok ani sönüşlerim de olabiliyor. Bu durum çoğu zaman pişman olmama sebebiyet veriyor. Ama bu durumu aşacağıma da inanıyorum. (Bu yönümü yeni fark edip aşmaya çalışıyorum.) güçlü yönüm ise bildiğim ve doğruluğundan emin olduğum bir konu ise onu karşıdaki kişiyi inandıranaya kadar elimden geldiğince göstermek istemekteyim." (K48)

"Tartışma konusunda güvenmiyorum çünkü yara aldığımda ya da sinirlendiğimde istemsizce bel altı vurabiliyorum bu en aza indirmeye çalışıyorum. Güçlü yanlarım güzel dinlerim haklı haksız, aynı fikirde ya da değil anlayıp ona göre konuşurum nedenleri ve açıklamaları aklıma yatıyorsa o fikri benimserim zayıf yanım ise dediğim gibi bel altı vurmam." (K54)

Tartışma becerileri yeterliklerine ilişkin görüşleri konusunda elde edilen bulgulardan yola çıkarak ortaya konulan şu tespitler ilginç olarak değerlendirilebilir:

- 1) Genel olarak öğretmen adaylarının tartışma becerileri konusundaki güçlü yönlerini; karşıdaki kişileri iyi dinleme, onların görüşlerine saygı duyma, ne demek istediklerini anlamaya çalışma, farklı görüşlere açık olma şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.
- 2) Öğretmen adaylarının tartışma becerileri konusundaki zayıf yönlerini; düşüncelerini dile getirmede zorlanma, çabuk öfkelenme şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcılar düşüncelerini dile getirmede zorlanma nedenlerini ise cesaretsizlik, ne diyeceğini unutma, heyecan, karşıdaki kişilerin vereceği tepkiden çekinme şeklinde ifade etmişleri dikkat çekmektedir.

3.4. Tartışma Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Adaylarının Algılarına İlişkin Bulgular

Bu tema kapsamında öğretmen adaylarına "İnsanların/öğrencilerin tartışma becerilerini geliştirmek için nelerin yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Öğretmen adaylarının bu soruya verdiği cevaplarda; öğrencilerde geliştirilmesi gereken tartışma becerilerini ve bu becerileri geliştirmek için yapılabilecek etkinlikleri ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda konuya ilişkin olarak öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

"Bu beceriyi geliştirmek için öncelikle kişilerde saygı, hoşgörü, empati ve anlayış gibi değerlerin kazandırılması gerekmektedir. Kendi tezlerini savunacak yeterli bilgiye sahip olmaları sağlanmalıdır. İyi bir diksiyona ve ikna kabiliyetine sahip olması sağlanmalıdır." (K3)

"Öncelikle kişilerin kendilerini kontrol edip bu konuda kendilerini geliştirmeleri gerekiyor. Fakat okullarda, küçük yaşlardan itibaren, öğrencilerin belli kurallar içerisinde tartışabileceği ortamlar oluşturmanın kişilerin tartışma becerilerini geliştirebileceğini düşünüyorum. Çünkü küçük yaşlardan itibaren sürekli tartışma ortamına giren kişilerin heyecanlarını yeneceklerini, farklı düşüncelere saygı göstermeyi öğreneceklerini, kavga etmek yerine saygı çerçevesi içerisinde güzel bir tartışma yapabileceklerini düşünüyorum." (K6)

"Sınıf ortamında yeri geldiğinde öğretmenlerin tartışma gruplarına yer verebilir. Hem çocukların farklı bakış açıları görmüş olur hem tartışmanın asıl nasıl olması gerektiği hakkında birinci elden öğrenilmiş olur." (K11)

"Öncelikle hitabet becerisinin bir tartışma ortamında ikna edici ve etkili olduğunu çoğu kez gözlemlemiştir. Bunun için de kitap okuma alışkanlığının öneminin bir hayli fayla göze çarptığını söyleyebilirim. Çocuklara gereken zamanda söz hakkı vermek ve özgüven kazandırmak tartışma becerisini etkiler diye düşünüyorum." (K16)

"Bolca kitap, dergi, makale vs. okumalarını, araştırma yapmalarını, girişimci olmalarını ve sosyalleşmelerini gerektiğini düşünüyorum. Okuma ve araştırma ufku genişletir. Sosyalleşmek ve farklı girişimlerde

bulunmak ise kişiye öz güven kazandırır. Bu da otomatik olarak tartışmalara olumlu anlamda yansır.” (K25)

“Aslında okullarda bu konuda uygulamalara ağırlık verilebilir. Ya da insanların tartışma programlarını izlemeleri sağlanabilir. Bu sayede verimli ve doğru bir tartışmanın nasıl olması gerektiği görülür. Bunun için toplumu bilinçlendirmek gerekiyor ve bu da okullarda öğretmenlerle ve bu işin ehli olan insanlarla mümkün olabilir. Tartışma insanda empati duygusunu da geliştirdiği için dünyaya daha farklı bakmamızı sağlar.” (K29)

“Tartışma becerisini geliştirmek için öncelikle panel, forum, açık oturum veya münazara gibi fikirlerin olduğu konuşulduğu ortamlarda bulunmanın katkısı olduğunu düşünüyorum. Çünkü burada insanlar seyirciler önünde ciddi bir tartışma ortamı varken bireylere tartışmanın nasıl olduğunu tartışırken nelere dikkat etmemiz gerektiğini göstermektedir.” (K38)

“Tartışma becerilerinin gelişmesi için öncelikle empati duygusunun oluşması gerektiğini düşünüyorum. Sonrasında ise tartışma ortamları yaratarak insanların deneyim kazanmaları gerektiğini düşünüyorum.” (K44)

“İnsanların tartışma becerilerinin gelişmesi için bence kitap okuma alışkanlığının olması gerek. Çünkü kitap okuma insanın kelime hazinesini artırır. Bunun dışında o bireyin özgüvenli olması gerek. Özgüven olmaz ise tartışmada yeterince aktif olmayabilir. Özgüvensiz bir insanın özgüvenini kazanmasına yardım etmeliyiz.” (K47)

“Dinleme yönünden eğitimler verilebilir. Sabırlı olmak, saygılı olmak, empati kurmak gibi erdemlerin geliştirilmesi için toplumun küçük yaştan itibaren eğitilmesi gerekiyor.” (K51)

Tartışma becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak görüşleri elde edilen bulgulardan yola çıkarak ortaya konulan şu tespitler ilginç olarak değerlendirilebilir:

- 1) Öğrencilerde geliştirilmesi gereken becerilerin; dinleme ve konuşma gibi dil becerileri ile fikirlere saygı, hoşgörü, empati gibi sosyal becerileri özellikle ifade ettikleri görülmektedir.
- 2) Öğrencilerin dinleme, konuşma, fikirlere saygı, hoşgörü ve empati becerilerini geliştirmek için öğretmen adayları tarafından en çok dile getirilen etkinliklerin; tartışmalar yaptırma, tartışma ve sunumları dinleme, kitap okuma olduğu görülmüştür.
- 3) Öğretmen adaylarının görüşlerinde dikkat çeken bir hususun da bireylerde tartışma becerilerinin küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesi gerektiğidir.

3.5. Tartışma Yönteminin Kullanımına Yönelik Öğretmen Adaylarının Algılarına İlişkin Bulgular

Bu tema kapsamında öğretmen adaylarına öncelikli olarak “Eğitim ortamlarında tartışma nasıl yürütülmelidir? Nasıl bir öğrenme ortamı veya hangi koşullar sağlanmalıdır?” soruları yöneltilmiştir. Aşağıda bunlara ilişkin olarak öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

“Tartışmanın aksamaya uğramaması, öğrencilerin düşüncelerin ifade ederken diğer arkadaşlarının söz kesmeden, saygı duyarak dinlemeleri önem arz eder. Ayrıca dile getirilen düşünceyi biz öğretmen olarak önyargısız, hoşgörülü bir biçimde karşılamamız, öğrencinin de konuşurken kendini ifade etmekte zorlanmadığı hissettirilmelidir. Kısacası eğitim ortamında hoşgörüyü tesis etmek gerekir.” (K4)

“Herkesin sırasıyla fikrini saygı çerçevesi içinde açıkladığı ve en önemlisi dinlemeyi bildiği bir ortam oluşturulmalıdır. Tartışma konusunun herkes tarafından doğru anlaşılması da önemli bir etkidir.” (K5)

“Tarafsız bir ortam oluşturulmalı. Bu ortamın oluşturulmasının sağlanması da büyük çoğunlukla öğretmene aittir. Öğretmen her öğrencinin fikirlerin kıymetli olduğunu ve dinlendiğini hissettirmelidir. Bu şekilde çocuklar kendi fikirlerini söylerken zorlanmayacaklar ve özgürce ifade edebileceklerdir.” (K10)

"Herkes herkesin düşüncesine saygı duyduğu, kimsenin kimseyi küçümsemediği ve dalga geçmediği bir ortam oluşturmak gerekiyor. Eğitim ortamında tartışılacak konuya uygun materyaller bulunması gerekmektedir." (K13)

"Demokratik bir ortam sağlanmalı. Herkesin fikri alınmalı ve herkese eşit süre verilmeli. Fikirler söylenirken karşıdaki kişi tarafından yargılanmamalı ve aşağılanmamalı. Fikirlere saygı duyulmalıdır." (K18)

"Tarafsız bir ortamlar oluşturulmalı. Çocuklara kendi fikirlerini söylerken zorlanmayacakları özgürce ifade edebilecekleri ortam hazırlanmalıdır." (K21)

"Tartışmanın belli bir amacı olmalıdır. Süre etkili kullanılmalıdır. Demokratik bir ortam oluşturulmalıdır. Her birey özgürce düşüncesini ifade edebilmelidir. Kimse bir başkasının düşüncesi ile alay etmemelidir. Fikirler tartışılmalıdır, kişiliklere yönelik olumsuz bir söylem olmamalıdır. Tartışmanın amacından sapmamasına özen gösterilmelidir." (K36)

"Fikirlerini öncelikle rahat bir şekilde ifade edebilecekleri, düşünceleri ile yadırganmayacakları, dışlanmayacakları, müdahale edilmeden dinlenebilecekleri şekilde bir ortam olmalı. Ardından düşünceler karşılıklı olarak sırayla söylenmeli. Fikirler gerekçesiyle karşıdaki kişiye aktarılmalı." (37)

"Öncelikle öğrencilerin birbirine ve birbirlerinin fikirlerine saygı duyabileceği aynı zamanda fikirlerini rahatlıkla dile getirebilecekleri bir öğrenme ortamı yaratılmalıdır. Öğrenci kimsenin etkisi altında kalmadan düşüncelerini özgürce söyleyebilmelidir. Sonuçta ortak bir paydada buluşulmazsa bile herkesin fikrinin çok önemli olduğu hissettirilmelidir ve sınıftaki herkes tartışmaya dahil edilmelidir." (K43)

"Bu ortamlarda kontrol öğretmende olmalıdır. Öğretmen öğrencileri tartışmaları ve çekinmeden görüşlerini ifade etmeleri için teşvik etmelidir. Fakat herhangi bir olumsuz durum yaşanmasına müsaade etmemelidir. Yani mümkün olduğunca yargıdan uzak ve demokratik bir ortam yaratılmaya çalışılmalıdır." (K50)

Tartışma yönteminin kullanımına yönelik görüşleri konusunda elde edilen bulgulardan yola çıkarak ortaya konulan şu tespitler ilginç olarak değerlendirilebilir:

- 1) Öğretmen adaylarının "Eğitim ortamlarında tartışma nasıl yürütülmelidir? Nasıl bir öğrenme ortamı veya hangi koşullar sağlanmalıdır?" sorularına verdikleri cevapların; öğretmen, öğrenci ve eğitim ortamı bakımından ele alınabileceği anlaşılmaktadır.
- 2) Tartışma ortamında öğretmenin; önyargısız bir biçimde her öğrenciye önemsendiğini hissettirmesi, tarafsız olması ve tartışmayı iyi yönetmesi gerektiğinin öğretmen adayları tarafından dile getirildiği görülmektedir.
- 3) Tartışma ortamında öğrencilerin; birbirlerinin fikirlerini saygıyla dinlemesi, hoşgörü ve anlayış göstermesi gerektiğinin öğretmen adayları tarafından ifade edildiği belirlenmiştir.
- 4) Tartışma için eğitim ortamının ise fikirlerin serbestçe ifade edilebileceği, herkese eşit zaman ve söz hakkı sağlandığı, geniş katılımlı ve demokratik olması gerektiğinin öğretmen adayları tarafından dile getirildiği dikkat çekmektedir.

Bu tema kapsamında öğretmen adaylarına ayrıca "Sınıfta sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturmada kendinizi yeterli buluyor musunuz? Hangi bakımdan yeterli ya da eksik olduğunuzu düşünüyorsunuz?" soruları yöneltilerek görüşleri alınmıştır. Aşağıda bu sorulara ilişkin olarak öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

"Daha önce herhangi bir tartışma ortamını yönetmedim. Ama sınıf ortamlarında, televizyonlarda yapılan tartışma programlarında oturumları yönetenlerin hatalarını veya iyi yanlarını bu olsa daha iyi olurdu dediğim kısımlar vardı. Düşüncemde var olanları sınıf ortamında uygulama esnasında dikkat etmem durumunda güzel bir tartışma ortamı oluşturacağımı düşünüyorum. Eksikliğim daha önce bir tartışma ortamını yönetmemem ve böyle bir tecrübeye sahip olamamdır." (K1)

"Öğrencilerin benden korkmadan, fikirlerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortam oluşturabileceğimi düşünüyorum. Tartışma sırasında meydana gelebilecek beklenmedik olaylar karşısında nasıl davranmam gerektiği konusunda kendimi geliştirmem gerekiyor." (K6)

"Tartışma ortamı yaratabilme ve sürdürebilme konusunda kendimi yeterli buluyorum. Konunun seçilmesi ve teknik-yöntemin uygulanabilmesi konusunda da yeterli olduğumu düşünüyorum. Kendimde eksikliğini hissettiğim şey ise sınıf yönetiminde tecrübesiz olmamdan kaynaklanabilecek sorunlardır." (K16)

"Sınıf yönetimim iyi fakat çok güçlü olduğumu düşünmüyorum. Bu uygulama için iyi bir yönetim lazım. Bu sağlanmazsa öğrenciler arasında sadece ses kalabalığı olmaktan öteye gitmeyecektir. Bunun için sınıfında seviyesi yüksek olmalıdır. Her sınıfa bu uygulamayı yapılabileceğini sanmıyorum. Zaten yönetimi zor bir sınıfta bir de tartışma gibi bir uygulama yaptırılırsa olumlu sonuçlar olmayacaktır." (K22)

"Aslında öyle bir ortamda bulunmadığım için kendim o alanda yeterli olur muyum, bilmiyorum. Ama şu anlık kendi özelliklerimi göz önüne aldığında bence sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturacağımı düşünüyorum. Çocukların dilinden anlıyorum ve bu konuda onlara bir yön verebilirim. Eksiklik olarak biraz daha sabır kotamı yükseltmem gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çocuklar küçük yaşta oldukları için belki bizim tam olarak ne demek istediğimizi anlamayabilirler. Bunu için de bizim de sıkılmadan öfkelenmeden zamanla onların anlamasına yardımcı olmalıyız." (K32)

"Yeterli bulmuyorum. Sınıf ortamında bir tartışma konusu bulabilir ya da nasıl yürütebileceğime karar verebilirim öğrencilerle birlikte ancak bunun sonucunda eğer olumsuz bir durum gerçekleşirse (kavga, bağırma vb.) nasıl davranmalıyım bilmiyorum. Öğrencilere fikirlerini ortaya rahat kurabilmeleri için o ortamı sağlayabilirim. En çekingen öğrenciyi bile duruma dahil ederek aktif olmasını sağlayabilirim." (K39)

"Öğretmen adayı olarak en büyük eksikliğim elbette tecrübe ve deneyim eksikliğimin olmasıdır. Fakat yetersiz veya bu konuda yeteneksiz bir öğretmen olacağımı düşünmüyorum. Her meslek aslında o meslek yapılmaya başlandığı zaman tam anlamıyla öğrenilmeye başlanır. Yani temel yeterliliklerimin olduğunu düşünüyorum. Zamanla tecrübe edindikçe de iyi bir öğretmen olabileceğimi düşünüyorum." (K50)

"Şu an için tam olarak hazır olduğumu düşünmüyorum sınıf yönetimi bakımından eksik olduğumu düşünüyorum ağır konularda oluşabilecek herhangi bir olumsuzluğu kontrol etmem zor olur fakat sınıf düzeyi ve konu ağırlığına göre sağlıklı bir ortam oluşturabilir ve yönetebileceğime inanıyorum." (K52)

"Şimdilik görmüyorum çünkü herkes fikrini savunurken ortamı nasıl yumuşatabileceğim konusunda işin ehli olarak görmüyorum kendimi. Bu ortamlarda daha çok yüz yüze gelersen ustalaşacağımı düşünüyorum. Fakat ben olabildiğince sakin olursam ve herkese sırayla konuşabilecek bir ortam sunarsam öğrenciler de sakin bir tartışmanın içerisine girebilirler." (K56)

Sınıfta sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturmada kendilerini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin olarak elde edilen bulgulardan yola çıkarak ortaya konulan şu tespitler ilginç olarak değerlendirilebilir:

- 1) Öğretmen adaylarının bazıları sınıfta sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturmada kendilerini yeterli bulurken bazıları yeterli olmadıklarını bazıları ise henüz böyle bir deneyimleri olamaması nedeniyle emin olmadıklarını belirtmektedir.
- 2) Bazı öğretmen adayları; daha önce izlediği tartışmalar, aldığı teorik eğitim ve zamanla kazanacağı tecrübeyle sınıfta sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturabileceğine inandığını ifade etmektedir.
- 3) Öğretmen adayları sınıfta sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturabilmede bazı eksikliklerinin olduğunu belirtmiştir. Bu eksikliklerini; daha önce tartışma ortamı oluşturmada ve sınıf yönetiminde tecrübesiz olma, olası bir gerginlik ya da kavga durumunda ne yapacağını bilememesi olarak ifade ettikleri dikkat çekmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Sınıf öğretmeni adaylarının tartışmaya ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada yapılan analizler sonunda elde edilen bulgulardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuş ve alan yazından yararlanılarak tartışılmıştır:

Yapılan çalışmada öğretmen adaylarının tartışmayı en çok zıt fikirleri savunma, kendi fikrini karşıdakilere ispatlama ya da benimsetme olarak ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuç öğretmen adaylarının tartışmadan özellikle münazarayı anladığını göstermektedir. Nitekim genel olarak diğer sorulara verdikleri cevaplarda da zıt görüşlere sahip iki kişi ya da gruptan bahsetmeleri dikkat çekicidir. Bu durum, öğretmen adaylarının öğrenim hayatları boyunca münazara ile daha fazla karşılaşmasından kaynaklanabilir. Bilindiği üzere münazara okullarda diğer tartışma tekniklerine göre daha fazla tercih edilen bir tartışma tekniğidir. Ancak tartışmanın, münazaranın haricinde panel, açık oturum, forum, zıt panel, kollegyum gibi farklı türleri de bulunmaktadır. Örneğin panelde her konuşmacı aynı konunun farklı bir boyutu üzerinde konuşur (Yeşil & Yeşil, 2013). Yine tartışmayı bilgi ya da fikir alışverişinde bulunma olarak açıklayan öğretmen adaylarının da sayı bakımından ikinci sırada olduğu görülmektedir. Tartışma; bireyler arasında, bilgi ve fikir alışverişinde bulunmayı sağlayan bir yöntemdir (Yeşil & Yeşil, 2013)

Araştırmanın bu sonucu alan yazında tartışmanın anlamına ilişkin olarak yapılan tanımlarla paralellik göstermektedir. Tartışmaya ait alan yazındaki tanımların bir kısmının zıt fikirleri savunma, bir fikrin doğruluğunu diğer gruba ispatlama; bir kısmının ise karşılıklı olarak fikirlerin paylaşılması şeklinde olduğu görülmektedir. TDK Sözlüğü'nde tartışma "Bir konuyla ilgili karşıt düşünceleri karşılıklı savunma" (TDK, 2023) olarak verilmiştir. Tartışma, iki veya daha fazla kişinin farklı fikirlerini ifade ettiği ve bu fikirleri karşılıklı olarak desteklemeye veya çürütmeye çalıştığı bir iletişim biçimidir (Johnson & Johnson, 2014). Hess (2004), tartışmayı en az iki kişinin bir konu hakkında fikirlerini paylaşmaları ve etkileşimde bulunmaları olarak tanımlamaktadır. Schopenhauer ise tartışmayı teorik bir konu üzerinde karşılıklı konuşma olarak tanımlamaktadır. Tartışma her iki taraf için de yararlı olabilir. Çünkü tartışma tarafların sahip oldukları düşünceleri doğrular ya da teyit eder ve aynı zamanda yenilerini uyandırır (akt. Demirkasımoğlu & Alkın-Şahin, 2015). Çopur (2015) tarafından sosyal bilgiler öğretmenleri üzerinde yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin tartışmayı "kişilerin bir konu hakkındaki farklı görüşlerinin karşılıklı olarak ifade edilmesi" şeklinde tanımladığı belirlenmiştir. Gerek öğretmen adaylarının tartışmaya ilişkin açıklamaları gerekse alan yazında yapılan tanımlamalar tartışmanın farklı bir yönünü ele almaktadır. Ancak bu tanımlarda ortak olan yönleri de ortaya koymak mümkündür. Gerek kavramın yapısına gerekse yapılan tanım ve açıklamalar dikkate alındığında tartışmanın en az iki kişi ile karşılıklı olarak yapılan bir eylem olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra tartışmanın bir konu üzerinde amaçlı olarak gerçekleştirilen bir etkinlik olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının sağlıklı bir şekilde tartışamama nedenleri arasında en çok sabit fikirliliği dile getirdikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının bu görüşlerini; insanların farklı fikirlere açık olmaması, körü körüne bir fikre bağlanmaları, kendi fikrinin doğru, diğer fikirlerin yanlış olduğunu düşünmeleri şeklinde ifade etmişlerdir. Tartışamamanın nedenleri arasında ayrıca sırasıyla farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermeme, birbirini dinlememe, çabuk öfkelenme ve bağırma, empati eksikliği ve önyargılı olmanın da sıkça vurgulandığı görülmüştür. Bireyler farklı düşünceleri, değerleri ve inançları olan insanlarla karşılaştıklarında, önyargılı davranma eğilimindedirler. Bu önyargılar, insanların farklı görüşleri dinleme ve anlama konusunda güçlük çekmelerine neden olabilir (Greenwald & Krieger, 2006). Bireylerin kişisel önyargıları ve basmakalıp fikirleri açık ve serbest bir tartışma ortamını engelleyebilir. Bu durum, tartışmanın objektif olmaktan uzaklaşmasına yol açabilir (Brewer, 2008). Dolayısıyla önyargı, öfke, korku gibi duygusal tepkiler, tartışmanın mantıklı bir şekilde ilerlemesini engelleyebilmektedir. Ayrıca farklı görüşlere saygı ve hoşgörü göstermeme, birbirini dinlememe, çabuk öfkelenme ve bağırma, empati kuramama ve önyargılı olma gibi durumlar iletişim sorunlarına neden olur. İletişim sorunları, katılımcıların birbirlerini yanlış anlamalarına veya fikirlerin yanlış aktarılmasına neden olabilir. İnsanlar,

düşüncelerini yeterince net bir şekilde ifade edemedikleri veya karşılıklı olarak anlamadıkları zaman, tartışmaların yapıcı bir şekilde devam etmesi zorlaşır.

Alan yazında araştırmanın bu sonucuyla uygunluk gösteren çalışmalara rastlanmaktadır. Baloğlu-Uğurlu & Doğan (2016) tarafından öğretmen adayları ve akademisyenler üzerinde yapılan çalışmada, akademisyenlerin tartışmalar sırasında yaşadıkları en önemli sorunun, öğrencilerinin bilgi altyapılarının olmayışı nedeniyle taraflı ve tek bir bakış açısıyla bakmaları olduğu tespit edilmiştir. Akademisyenlere göre bu durumun temel nedenin öğretmen adaylarının kitap okumamaları ve olaylara dar bir bakış açısı ile bakmaları olduğu belirlenmiştir. Tokdemir (2013) yaptığı çalışmada tarih öğretmenlerinin tartışmalarda en çok öğrencilerin bilgi seviyesinin düşüklüğünden kaynaklanan sorunlar yaşadığını tespit etmiştir. Tokdemir'in (2013) yaptığı bu çalışmaya göre tartışmalarda başkalarının görüşlerine saygı duymama, öğrencilerin birbirlerini dinlememesi demokrasi kültürünün eksik olmasından kaynaklanan sorunlar arasında ön plana çıkmaktadır. Tartışma sırasında yeterli bilgiye sahip olmayan insanlar, sorunu ya da çatışmayı çözmek için gereken çözümleri de bulamazlar. Baloğlu-Uğurlu & Doğan (2016) tarafından yapılan bu çalışmada, öğretmen adaylarına göre tartışmalar sırasında yaşanan en önemli sorunun birbirlerine karşı saygısız ve hoşgörüsüz tutum ve davranışlar olduğu tespit edilmiştir. Yeşil (2003) tarafından yapılan bir çalışmada, demokratik tartışma tutum ve davranışlarını gösterme yönüyle öğrencilerin önemli eksiklerinin olduğu belirlenmiştir. Ersoy (2013) tarafından sosyal bilgiler öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının yarıya yakın bir kısmının sınıfta demokratik bir ortam olmadığını, öğrencilerin birbirlerinin görüşlerine saygı göstermediğini vurguladıkları belirlenmiştir. Görüldüğü üzere bu engellerin önemli bir kısmı iletişim sorunlarından kaynaklanmaktadır. Tartışma becerisi ile iletişim becerisi arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. İletişim becerisi gelişmiş toplumlarda sağlıklı bir tartışmadan bahsedilebilir; ancak iletişim becerisi zayıf olan toplumlarda tartışmanın yerini çatışma alır (Cüceloğlu, 2018). Her ne kadar öğretmen adayları tarafından belirtilen engeller sağlıklı bir tartışma için sorun olsa da bu sorunun çözümünün de tartışma pratikleri yapmaktan geçtiği unutulmamalıdır. Çünkü tartışma, öğrencilerin hem etkin katılım ve düşünme becerilerini hem de farklı düşüncelere saygılı olma gibi demokratik değerlerin gelişmesine imkân sağlayan bir etkinliktir (Yeşil, 2004b).

Öğretmen adayları tartışma becerileri konusundaki güçlü yönlerini; karşıdaki kişileri iyi dinleme, onların görüşlerine saygı duyma, farklı görüşlere açık olma ve ne demek istediklerini anlamaya çalışma olarak ifade etmişlerdir. Tartışma becerileri konusundaki zayıf yönlerini; düşüncelerini dile getirmede zorlanma ve çabuk öfkelenme şeklinde ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları düşüncelerini dile getirmede zorlanma nedenlerini ise cesaretsizlik, diyeceklerini unutmama, heyecan, karşıdaki kişilerin vereceği tepkiden çekinme olarak ifade etmişlerdir. Gall & Gillett (1980) tarafından yapılan çalışmada; tartışmanın sınıf öğretiminde çok etkili bir yöntem olmasına rağmen öğretmen ve öğrencilerin tartışma becerilerinin kullanımı hakkında yeterli eğitim ve teşvik almaması nedeniyle bu etkililiğinin gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Bu nedenle öğretmen eğitimlerinin görevinin, bu eğitimi sağlayan programları geliştirmek ve uygulamak olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının önemli bir bölümü, daha önce tartışma yönetmediğini, bu nedenle sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturup oluşturamayacağı konusunda emin olmadığını ifade etmiştir. Larson (2000), öğretmenlerin derste tartışmayı kullanmak istemeleri halinde, bunu nasıl yöneteceklerini anlamaları gerektiğini belirtmiş; öğretmen eğitimcilerinin, öğrencilerine tartışmayı nasıl yöneteceklerini modelleyebilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu çalışmada, tartışma becerileri bakımından katılımcıların bazılarının kendisini zayıf bulduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarına göre öğrencilerde geliştirilmesi gereken tartışma becerilerinin; dinleme ve konuşma gibi dil becerileri ile fikirlere saygı, hoşgörü, empati gibi sosyal becerilerin olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin dinleme, konuşma, fikirlere saygı, hoşgörü ve empati becerilerini geliştirmek için öğretmen adayları tarafından en çok dile getirilen etkinliklerin; tartışmalar yaptırma, tartışma ve sunumları dinleme, kitap okuma olduğu tespit edilmiştir. Carrasco & Irribarra (2018) tarafından yapılan

araştırmada sınıf içi tartışmanın, tüm örneklerde eşitlikçi değerlerle pozitif bir ilişkisi olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla sınıf içi tartışmaların düzenlenmesinin; öğrencilerde tartışma becerilerinin gelişmesine, fikirlere saygı, hoşgörü gibi tartışma için önemli yere sahip olan değerlerin gelişmesine yardımcı olacağı anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları tarafından öğrencilerin tartışma becerilerini geliştirmek için çözüm önerisi olarak gösterilen kitap okuma, Baloğlu-Uğurlu & Doğan (2016) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin tartışmamasının nedenleri arasında gösterilmiştir. Nitekim Baloğlu-Uğurlu & Doğan (2016) tarafından yapılan araştırmada da tartışmalar sırasında öğrencilerinin bilgi altyapılarının olmayışı nedeniyle taraflı ve tek bir bakış açısıyla bakmaları olduğu, bu durumun ise öğretmen adaylarının kitap okumamaları ve olaylara dar bir bakış açısı ile bakmalarından kaynaklandığı akademisyenler tarafından dile getirilmiştir. Okullar, sınıf içi etkileşimleri düzenleyerek ve öğretim stratejilerini çeşitlendirerek öğrencilere tartışma fırsatları sunabilirler. Bu fırsatlar, öğrencilerin farklı bakış açılarından bilgi edinmelerine ve bu bilgileri eleştirel bir şekilde değerlendirmelerine olanak tanır (Johnson & Johnson, 2014). Araştırmalar, tartışmayı pedagojik bir araç olarak kullanmanın, üst düzey ve eleştirel düşünmeyi teşvik etme üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Roy & Macchiette, 2005; Ryan & College, 2006). Ayrıca öğrencilere soru sorma, argüman geliştirme ve karşı görüşlere saygı gösterme gibi becerileri kazandırmak için tasarlanmış öğretim stratejileri, okulların tartışma becerilerini güçlendirmedeki rolünü daha da artırır.

Öğretmen adaylarının tartışma sırasında genel olarak ifade ve iletişim becerilerinde sorunlar yaşadıkları, öğrencilerde tartışma becerilerini geliştirmek için de iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini belirttikleri tespit edilmiştir. Bu durum iletişim becerileri ile tartışma becerileri arasında bir ilişki olup olmadığı sorusunu akla getirmektedir. Ocak vd. (2018) tarafından öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile tartışma becerileri arasındaki ilişkinin ele alındığı araştırmada, iletişim becerileri ile tartışma becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş ve iletişim becerilerinin tartışma becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Larson (2000) tarafından yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin sınıf tartışması hakkındaki düşünceleri incelenmiş; tartışmanın, öğrencilerin ders içeriğini öğrenmelerini geliştirmek, diğer bireylerle iletişim ve etkileşim becerilerini geliştirmek gibi iki yönünün olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla bireylerin iletişim becerilerinin gelişmesi tartışma becerilerinin gelişmesine önemli katkılar sağlayabilir. Öğrencilere tartışma sürecinde nasıl etkili bir şekilde iletişim kuracaklarını öğretmek okulların önemli bir görevidir. İyi bir iletişim becerisi, öğrencilerin görüşlerini açıkça ifade etmelerini, dinlemeyi öğrenmelerini ve çeşitli perspektifleri anlamalarını sağlar (Johnson & Johnson, 2014). Öğretmen adaylarının eğitim ortamlarında sağlıklı tartışma için nasıl bir öğrenme ortamı sağlanması gerektiğiyle ilgili görüşlerini; öğretmen, öğrenci ve eğitim ortamı bakımından ele almak mümkündür. Öğretmen adaylarına göre öğretmen; önyargısız bir biçimde her öğrenciye önemsendiğini hissettirmeli, tarafsız olmalı, tartışmayı iyi yönetmeli, öğrenciler; birbirlerinin fikirlerini saygıyla dinlemeli, hoşgörü ve anlayış göstermeli, ortam ise fikirlerin serbestçe ifade edilebileceği, herkese eşit zaman ve söz hakkı sağlandığı, geniş katılımlı ve demokratik olmalıdır.

Öğrencilerde tartışma kültürünün oluşması ve tartışma becerilerinin gelişmesi için küçük yaşlardan itibaren öğretimin her kademesinde tartışma etkinlikleri düzenlenebilir. Öğretmen adaylarının tartışmaya ilişkin algıları, eğitim sürecinin temel unsurlarından birini oluşturan sınıf içi etkileşimleri etkileyebilir. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme programlarının, öğretmen adaylarının tartışma becerilerini güçlendirmeye yönelik etkili stratejiler geliştirmeleri ve bu konuda bilinçli bir eğitim sunmaları önem taşımaktadır. Ayrıca tartışma becerilerinin, öğretmen adaylarının sınıf içinde etkili bir öğrenme ortamı oluşturmalarında büyük öneme sahip olması nedeniyle öğretmen adaylarına yönelik öğretim programlarının, tartışma becerilerini geliştirmeye odaklanması önerilebilir. Öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinde özellikle genel ve özel öğretim yöntemleri derslerinde tartışma yönteminin özellikleri uygulamalı olarak öğretilir. Derslerde görüşlerini serbestçe ifade edebilecekleri imkanlar sağlanabilir. Öğretmen adaylarının tartışma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla ders içinde ve dışında tartışma uygulamalarına yer verilebilir. Bu tartışma etkinliklerinde öğretmen adaylarına yönetici görevi verilebilir, uygulama sonunda öğretmen adaylarına olumlu ve olumsuz durumlara ilişkin dönütler sağlanabilir. Öğretmen adaylarının, düzenlenen tartışma etkinliklerini izlemeleri sağlanabilir. Kendini

ifade becerilerinin ve özgüvenlerinin gelişmesi için öğretmen adaylarının etkin olduğu yöntem ve tekniklere yer verilebilir. Bu araştırma öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilmiştir; benzer araştırmalar öğretmenler ve öğrenciler üzerinde de yapılabilir.

Kaynakça/Reference

- Alkın-Şahin, S. & Demirkasımoğlu, N. (2015). Öğretmen adaylarının sınıf ortamındaki tartışma kültürüne ilişkin görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 119-142. <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2015.52.7>.
- Baloğlu-Uğurlu, N. & Doğan, A. (2016). Social studies teacher candidates and academicians opinions about teaching of controversial issues. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 17(3), 219-237. <https://doi.org/10.17679/inuefd.17327087>.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/318527>.
- Brewer, M. B. (2008). The Psychology of Prejudice: Ingroup Love and Outgroup Hate? *Journal of Social Issues*, 55(3), 429-444. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00126>.
- Büyükkaragöz, S.S. & Çivi, C. (1994). *Genel Öğretim Metotları* (4. baskı). Atlas Kitabevi.
- Carrasco, D. & Iribarra, D.T. (2018). The role of classroom discussion. *Teaching tolerance in a globalized world*, 87-101. https://doi.org/10.1007/978-3-319-78692-6_6.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2nd edition). Sage.
- Cüceloğlu, D. (2018). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları* (36. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çopur, A. (2015). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tartışmalı konuların öğretimine ilişkin düşüncelerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Demirkasımoğlu, N. & Alkın-Şahin, S. (2015). Akademik yaşamda tartışma kültürü: Bir olgubilim araştırması. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(4), 141-163. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.425>
- Ersoy, F. (2013). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının tartışmalı konulara katılımını etkileyen etmenler. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 24-48. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jsser/issue/19100/202657>.
- Gall, M. D. & Gillett, M. (1980). The discussion method in classroom teaching. *Theory into practice*, 19(2), 98-103. <https://doi.org/10.1080/00405848009542881>.
- Greenwald, A. G. & Krieger, L. H. (2006). Implicit bias: Scientific foundations. *California Law Review*, 94(4), 945-967. <https://doi.org/10.2307/20439056>.
- Hess, D. E. (2004). Discussion in social studies: Is it worth the rouble?. *Social Education*, 68(2), 151-155. https://www.socialstudies.org/system/files/publications/articles/se_6802151.pdf.
- Husserl, E., & Moran, D. (2012). *Ideas: General introduction to pure phenomenology*. Routledge.
- Johnson, D. W. & Johnson, R. T. (2014). *Joining together: Group theory and group skills* (11th edition). Pearson.
- Kıral, B. (2021). Phenomenology design in qualitative research: Types and research process. *Journal of Research in Education and Training*, 10(4), 92-103.
- Larson, B.E. (2000). Classroom discussion: a method of instruction and a curriculum outcome. *Teaching and Teacher Education*, 16(2000), 661-677. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(00\)00013-5](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(00)00013-5).
- Maden, S. & Kaya M. (2018). Bir iletişim biçimi ve öğretim şekli olarak tartışmaya dair öğretmen görüşleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 63-89.
- Mendelberg, T. (2002). The deliberative citizen: Theory and evidence. *Political Decision Making, Deliberation and Participation*, 6, 151-193. <https://www.princeton.edu/~talim/mendelberg%20-%20deliberative%20citizen.pdf>.
- Ocak, G., Karakuş, G. & Ocak, İ. (2018). Öğretmen adaylarının tartışma becerileri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1), 299-317. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.437704>.
- Passmore, J. (1991). Eleştirel olmayı öğrenme üzerine. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* (Çev. H. Ünder), 24 (2), 629-648.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Ed. M. Bütün & S. B. Demir, 2. baskı). Pegem. <https://doi.org/10.14527/9786053649335>.

- Roy, A. & Macchiette, B. (2005). Debating the issue: A tool for augmenting critical thinking skills of marketing students. *Journal of Marketing Education*, 27, 264-276. <https://doi.org/10.1177/0273475305280533>.
- Ryan, S. & College, B. (2006). Arguing toward a more active citizenry: Re-envisioning the introductory civics course via debate-centered pedagogy. *Journal of Public Affairs Education*, 12(3), 385-395. <https://doi.org/10.1080/15236803.2006.12001442>.
- Safari M., Yazdanpanah B., Ghafarian H. R. & Yazdanpanah S. (2006). Comparing the effect of lecture and discussion methods on students' learning and satisfaction. *Iranian Journal of Medical Education*, 6 (1), 59-64. <http://ijme.mui.ac.ir/article-1-186-en.html>.
- Sanders, J.A., Wiseman, R.L. & Gass, R.H. (1994). Does teaching argumentation facilitate critical thinking?, *Communication Reports*, 7 (1), 27-36. <https://doi.org/10.1080/08934219409367580>
- Sarıgöz, O. (2013). Sınıfla ve grupla tartışma yöntemlerinin meslek yüksekokulu öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 3(3), 100-106. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejovoc/issue/5390/73103>.
- Sial, Z. A. Kausar, R. & Kanwal, H. (2021). Perception of university teachers regarding the effects of discussion method on students' achievement. *Review of Education, Administration And Law*, 4(3), 719-727. <https://doi.org/10.47067/real.v4i3.189>.
- Tavşancıl, E. & Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri* (1. Baskı). Epsilon.
- Tokdemir, M.A. (2013). *Ortaöğretim tarih dersinin öğretiminde tartışma yöntemine ilişkin öğretmenlerin görüş ve uygulamaları (Ankara ili örneği)* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Trosset, C. (1998). Obstacles to open discussion and critical thinking: The Grinnell College study. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 30(5), 44-49. <https://doi.org/10.1080/00091389809602642>.
- Türnüklü, A. (2001). Eğitim bilim alanında aynı araştırma sorusunu yanıtlamak için farklı araştırma tekniklerinin birlikte kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, 26(120), 8-13. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5242/1404>.
- Yazıcı, K. (2003). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde tartışma yönteminin kullanılmasının öğrencilerin demokratik tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Yeşil, R. (2003). Tartışma etkinliğine ilişkin öğrenci tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36, 606-624. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108424>.
- Yeşil, R. (2004a). Öğrenci ve öğretim elemanlarının tartışma tutum ve davranışları arasındaki ilişki. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 195-208. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1336988>.
- Yeşil, R. (2004b). Demokrasi eğitiminde tartışmanın yeri ve önündeki engeller. *Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu* içinde (ss. 295-302). (20-21 Mayıs 2004). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yeşil, R. & Yeşil, S. (2013). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Son Çağ.
- Yıldırım A. & Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Discussion is a process that involves a group of people sharing their thoughts on a topic of common interest in a specific order, under the leadership of a moderator. Discussions have numerous benefits both individually and socially. The exchange of different perspectives in a discussion contributes to the generation of new ideas, making it a significant activity in educational processes. Additionally, as a teaching method in education, discussion helps students enhance their critical thinking, analytical skills, and communication abilities, allowing them to recognize diverse perspectives and broaden their worldviews. The aim of this study is to determine the perceptions of Primary School Teacher Candidates regarding discussions. As known, discussions embody fundamental principles of democracy, such as respect for ideas, tolerance, adherence to rules, and the freedom to express one's thoughts. Establishing a culture of discussion is crucial for a democratic society. Schools and teachers play a vital role in imparting discussion skills to individuals. Therefore, uncovering the views and perceptions of teachers about discussion is significant in fostering the acquisition of discussion skills by individuals. This research, focusing on the perceptions of teacher candidates about discussions, seeks to fill a gap in the existing literature. Addressing the necessity of discussion in a democratic society, particularly when it comes to teacher candidates who will be involved in the education of young children, is believed to contribute to the establishment of a discussion culture in society and the shaping of individuals and communities. Furthermore, the use of qualitative methods in this research is deemed important, considering that a significant portion of existing literature relies on quantitative approaches, with only a minimal portion being theoretical or qualitative. The utilization of qualitative methods in this study allows for a more in-depth exploration of the topic and the generation of insights related to the subject.

2. METHOD

In this study, the phenomenological design, which is one of the qualitative research models, was used. The study group was determined through the purposive sampling technique using the convenient situation sampling technique. The study group of this research is composed of 57 teacher candidates studying in the classroom teaching department of the education faculty at a state university. In the study, the interview form, developed by the researcher himself and presented to expert opinion for necessary adjustments, was used as the data collection tool. In the interview form, teacher candidates were asked questions about what a discussion is, how it should be, factors that hinder a healthy discussion, whether they consider themselves competent in discussion skills, how students' discussion skills can be improved, and whether they consider themselves competent in creating a healthy discussion environment. The data collected through interviews during the research process were analyzed using the content analysis technique, one of the qualitative data analysis techniques. In the analysis process, the data were first reviewed, and then the data were coded in the context of each sub-purpose of the research. The obtained codes were reread to identify similarities and differences, related codes were brought together, and themes were created based on the conceptual meanings they expressed.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

The study revealed that teacher candidates mostly perceive discussion as defending opposing ideas, proving or convincing others of their own ideas. In a significant portion of the participants, there is an emphasis on the belief that discussions should involve opposing ideas and two individuals or groups with opposing views. Considering both the structure of the concept and the definitions provided, it is understood that discussion is an action carried out mutually by at least two people. Additionally, it is observed that discussion is a purposeful activity conducted on a specific topic. Commonly expressed obstacles to effective discussion by teacher candidates include a lack of a culture of discussion and personal inadequacies. Among the reasons cited for the inability to engage in healthy discussions, inflexibility is most frequently mentioned by teacher candidates. Respect and tolerance for different

opinions, active listening, avoiding quick anger and shouting, inability to empathize, and being prejudiced are also frequently emphasized as reasons for the inability to engage in discussions. When individuals encounter people with different thoughts, values, and beliefs, they tend to be prejudiced.

In this study, it has been determined how teacher candidates understand and perceive debate as a form of discussion. In general, their responses to questions are noteworthy for defending opposing ideas, proving or convincing others of their own opinions, and mentioning two individuals or groups with opposing views. As is known, debate is a discussion technique that is generally preferred more than other discussion techniques in schools. It is possible to consider the opinions of teacher candidates regarding how a learning environment for healthy discussion should be provided in educational settings from the perspectives of teachers, students, and the learning environment. According to teacher candidates, a teacher should make each student feel valued in an unbiased manner, remain impartial, effectively manage the discussion, while students should listen to each other's ideas with respect, show tolerance and understanding. Based on these findings and results, some recommendations can be made. Discussion activities can be organized at every level of education from an early age to foster a culture of discussion in students and develop their discussion skills. Teacher candidates have generally reported difficulties in expression and communication skills during debates. Methods and techniques that actively involve teacher candidates can be incorporated to enhance confidence, communication, and self-expression skills.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik Kurul Başkanlığı

Etik değerlendirme kararının tarihi: 30.05.2023

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2023/14

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazar çalışmada başka bir yazarın katkısı olmadığını ve çalışmanın son hâlini okuduğunu ve onayladığını beyan etmektedir.

ÇATIŞMA BEYANI

Yazar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.